

Ali Avni Öneş (1926, Giresun - 1982, İstanbul)

İlköğrenimini Giresun'da, ortaöğrenimini parasız yatılı olarak Galatasaray Lisesinde tamamladı (1946), İstanbul Üniversitesi Filoloji Bölümünde bir süre öğrenim gördü.

İstanbul'da, İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun çıkardığı *Yeni Adam* dergisi, Giresun'da *Yeşilgiresun* gazetesi ve Halkevinin yayınladığı *Aksu* dergisine, Ordu'da çıkan *Hürses* gazetesine fıkra, makale, inceleme türünde yazılar yazdı. 1946 yılında, öykücü Naim Tirali ile birlikte, Giresun'da çıkarmaya başladıkları *Karadeniz Postası*, bölgenin en önemli yayın organlarından biri niteliğini taşıdı. Gazetede, liseden arkadaşı Çetin Altan, Şaban Ersöz ile Fahir Onger, Oktay Akbal, Naci Kalpakçioğlu (Fethi Naci) gibi sonradan bazıları ünlenecek yazarlar da ürünleriyle yer aldı. Daha sonra *Vatan* gazetesi ve *Yenilik* dergisinde çalıştı (1951-60). Fransızca ve İngilizceden yaptığı çevirilerle tanındı.

Ali Avni Öneş'in "Alacakaranlık Öyküsü" ve "İkizler" adlı öykü çevirileri ilk olarak 1964 yılında (İnanç Yayınevi) yayınlanmıştır.

Yordam Edebiyat: 155 • Alacakaranlık Öyküsü • Stefan Zweig
ISBN 978-605-172-791-2 • *Türkçesi*: Ali Avni Öneş
Kapak ve İç Tasarım: Savaş Çekiç • *Birinci Basım*: Nisan 2013
Üçüncü Basım: Nisan 2026
© Yordam Kitap, 2026

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 44790)
Kuloğlu Mahallesi Altıpatlar Sokak Çubukçu Çıkmaı No.1/A Beyoğlu-İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • **W:** www.yordamkitap.com • **E:** info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamEdebiyat • www.twitter.com/YordamEdebiyat
www.instagram.com/yordam.edebiyat

Baskı: Pasifik Ofset (Sertifika No: 44451)
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere / İstanbul
Tel: 0212 412 17 77

STEFAN ZWEIG

ALACAKARANLIK
ÖYKÜSÜ

ÖYKÜ

TÜRKÇESİ
ALİ AVNİ ÖNEŞ

yordam
edebiyat

STEFAN ZWEIG:
BİR HÜMANİSTİN
SANATÇI OLARAK
PORTRESİ

Stefan Zweig, varlıklı bir Yahudi ailenin çocuğu olarak 1881 yılında Viyana'da dünyaya geldi. Yetişme çağında, ailesinin toplum içindeki saygınlığını yükseltecek ciddi bir eğitim alması sağlandı. Felsefe doktorası yaptı; edebiyat, psikiyatri ve müzikle ilgilendi. Akademik eğitimin yanı sıra, Viyana'nın zengin, kozmopolit kültüründen alabildiğine beslendi. İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Latince ve Yunanca biliyordu. Sahip olduğu kültürel donanım Zweig'ı, Batı'nın hümanist geleneğine bağlamış ve 20. yüzyılın birleşik Avrupa idealine doğru yönlendirmiştir.

I. Dünya Savaşı başladığında, Zweig silah taşımayı reddetti ve vatani görevini, Savunma Bakanlığının arşivinde hizmet vererek yerine getirdi. Çok geçmeden, arkadaşısı Fransız yazar Romain Rolland gibi barış yanlısı bir politik tutumu benimseyerek Avusturya'yı terk etti ve savaşın sonuna dek İsviçre'de kaldı. Zweig barış fikrini savunmayı yaşamı boyunca sürdürecekti, ne var ki savaş tamamlanmasının kulakları sağır ettiği dünyada barış ve sağduyu çağrısı yankı bulmayacaktı.

İlk dünya savaşını izleyen 1920'li yıllar, Stefan Zweig'in yazarlık kariyerindeki en verimli dönemidir. Edebiyata şiirle başlamış ve ilk şöhretini Baudelaire, Verlaine gibi şairlerden yaptığı çevirilerle sağlamış olsa da, bu dönemde yazdığı uzun ve kısa öyküler ile usta bir yazar olduğunu kanıtlamıştır. *Korku* (1920), *Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu* (1922), *Amok* (1922), *Bir Kalbin Ölümü* (1927), *Karışık Duygular* (1927), *Bir Kadının Yirmi Dört Saati* (1927), *Sahaf Mendel* (1929) gibi çoğu uzun öykü (*novella*) türündeki anlatıları bugün 20. yüzyıl klasikleri arasında sayılıyor.

Zweig'in karakter yaratma ve karakterlerinin ruhsal gerilimlerini aktarma becerisini Freud'la olan dostluğuna ve onun kurucu teorisine borçlu olduğu hep söylene gelmiştir. Öte yandan, hikâye anlatıcılığındaki mahareti ve daha ilk sayfalarda yükselttiği gerilimi anlatının sonuna dek dorukta tutabilme ustalığıyla da benzersizdir. Pek çok eserinin sinemaya uyarlanmış olduğunu, iç ve dış "çatışma"ları yansıtmada ne denli başarılı olduğunu bir ispatı olarak belirtelim.

Zweig, biyografi türünde de çok sayıda eser üretmiş; tarih, felsefe ve edebiyat alanındaki araştırmalarını renkli ve şiirsel üslubuyla bezeyerek pek çok ünlü şahsiyetin hayatını kalemiyle canlandırmıştır. Biyografisini yazdığı ünlüler arasında Nietzsche, Erasmus, Montaigne gibi düşünürler; Marie Antoinette, Maria Stuart gibi kraliçeler; Balzac, Dickens, Dostoyevski, Stendhal, Tolstoy gibi edebiyat dehaları bulunmaktadır. Deneme tarzında yazdığı *Yıldızın Parladığı Tarihsel Anlar* (1927) başlıklı kitabında, tarihe mal olmuş on iki kişinin hayatlarından kısa kesitleri minyatür gibi işlemiştir.

1933'te Nazilerin ateşe attığı kitaplar arasında Stefan Zweig'ın yazdıkları da bulunuyordu. Zweig 1934 yılında Avusturya'yı bir kez daha terk etmek zorunda kaldı ve İngiltere'ye yerleşti. Hitler ordularının Fransa'yı işgalinden sonra Atlantik'i geçerek ABD'ye, oradan da Güney Amerika'ya gitti. Son büyük eserlerinden *Merhamet* (1939) ile ölümünden sonra yayınlanan *Satranç Ustası* (1942), Zweig'ın ikinci eşi Lotte ile birlikte oradan oraya sürüklendiği bu ümitsiz yılların ürünüdür.

Lotte ve Stefan Zweig, 1940 yılının Ağustos'unda Brezilya'nın Rio de Janeiro kenti yakınlarına yerleşmeye karar verdiler. Burada tamamladığı ve Avrupa'nın savaş öncesi kültürel hayatını, özellikle de Viyana'yı anlattığı otobiyografik metin *Dünün Dünyası* (1942), Zweig'ın en son yapıtı oldu. O, Avrupa'nın kendini imha ettiğine ve bir daha eski haline asla dönemeyeceğine inanıyordu. 22 Şubat 1942'de Lotte ile veda notlarını yazdılar, çok miktarda ilaç alarak son uykularına daldılar. Uzun yıllar sonra başka bir yazar (Clive James), Zweig'ın, "hümanizmin tecessüm etmiş hali, canlı bir örneği" olduğunu söyleyecekti. Yazık ki temsil ettiği hümanist değerler ölürken dünyada savaş cinneti, faşizm ve hoşgörüsüzlük hâlâ sürüyordu.

ALACAKARANLIK
ÖYKÜSÜ

BİRDENBİRE loşluk çöktü odamıza! Rüzgâr şehrin üzerine yağmur mu getirdi? Hayır. Hava bu yaz günlerinde pek az görüldüğü şekilde aydınlık ve durgun. Fakat vakit geç oldu, ancak biz bunu fark etmedik. Yalnız karşıdaki tavan arası pencereleri pırıldıyor. Bir saat sonra gece olacak. Harikulade bir zaman, zira bu azar azar donuklaşan, esmerleşen renkten daha güzel bir şey yoktur. Sonra yerden yükselen loşluk, kara dalgaları duvarların üzerinden aşincaya ve bizi karanlıkları içinde sarıp götürünceye kadar odayı dolduracaktır. Böyle bir anda insan karşı karşıya oturup konuşmaksızın birbirine bakarken tanıdık yüz size yaşlanmış, yabancı ve uzak görünür; insan birbirini sanki zamanın ve yılların dışında, bilinmeyen bir günde görüyormuş gibi olur. Fakat şimdi konuşmamızı istiyorsun, çünkü duvar saatinin zamanı kıymık kıymık parçalara ayırmasını dinleyerek ve sessizlik içinde soluk almamızın bir hastanındaki gibi gürültülü olduğunu işiterek yüreğinin sıkıldığını söylüyorsun. Sana bir şey anlatmamı istiyorsun. Memnuniyetle. Elbette sana kendimden bahsetmeyeceğim, zira bu koskoca şehirde hayatımız macera bakımından fakirdir ya da hiç değilse öyle görünmektedir; çünkü özgül olarak neye sahip olduğumuzu bilmiyoruz. Fakat sana, bu şimdiki saate uygun düşen bir hikâye anlatacağım, bu hikâye doğrusunu söylemek gerekirse ancak sessizliği sevmektedir. Ve onun bu sıcak, tatlı, penceremizin altında bir örtü gibi yayılan akışkan alacakaranlığından bir şeye sahip olmasını istedim.

Tam ikinci başlangıcında bu odada uzun süre oturup kalmıştım, kitap okuyordum, sonra kendimi bir hülyaya, belki de hafif bir uykuya kaptırarak kitabı elimden düşmeye bıraktım.

Birden önüme birtakım kişiler çıkıverdi; duvar boyunca ilerliyorlardı. Konuşmalarını duyuyordum ve onların yaşantıları içine giriyordum. Gelgelelim bu kaçak gölgeleri gözlerimle izlemek istediğimde çoktan uyanmıştım ve yalnızdım. Kitap ayaklarımın ucundaydı. Bu kişiler üzerine bilgi edinmek için onu aldım, acaba orada mıydılar? Eğer evetse, gelip kafamın içinde yuvalanmak için yaprakların arasından mı süzölmüşlerdi? Daha çok, rüya görmemiş miydim? Uzaklardan gelmiş ve bugün şehrimizin üstünden geçmiş, pek uzun zamandan beri bizi rahatsız eden yağmuru sürüp götürmüş olan alacalı bulacalı bulutlardan biri üzerinde görmüş gibi olmayayım? Yoksa pencerenin altında inlemeye gelmiş bir Berberistan orgunun eski saf bir aşk romansının nağmeleri arasında mı dinlemiştim? Ya da, gene eskiden biri mi anlatmıştı bana onu? Hiçbir şey bilmiyorum. Çok zaman önüme bu tür olgular sunulur, yol kenerlarındaki başakların ya da yüksek saksılardaki çiçeklerin koparılmadan okşanması gibi, onlara dokunmaksızın çeşitli değişimleri ile akıp gidişine bakarak eğlenirim. Sonunda hafifleyip belirsizleşen ani ve renkli bir resim şekli altında görünürler. Demek benden bir hikâye istiyorsun. Alacakaranlıktan, parlak ve çok renkli bir şeyin, akşamın kurşuniliğinin hüzünlendirdiği gözlerimizin önünde oynadığını görmek arzusu verdiği bu saatte sana bir hikâye anlatacağım. Bir an karanlığın içinden bir tablo, bir silüet çıkarmam gerekiyor. Duyuyorum bunu. Zira

zihnimde garip rüyalar böyle doğar. İşte, bir şatonun gepgeniş merdiveninin basamaklarından narin yapılı ergin bir çocuğun inmekte olduğunu görüyorum. Gecedir. Yalnız solgun ay ışığının aydınlattığı bir gece. Fakat sanki bir lamba aynasının yardımıyla esnek bedeninin tüm biçimini belirgin olarak görüyorum, çizgilerini net bir şekilde fark ediyorum. Az bulunur bir güzelliğe sahip. Çocuk modasına göre düzeltilmiş kara saçları doğruca pek yüksek bir alın üzerine düşüyor. Hâlâ güneşin sıcaklığını taşıyan havayı yoklamak için karanlıkta ileri uzattığı elleri ince ve aristokratik. Yürüyüşü kararsız.

Hayal kura kura, büyük ağaçların titreyişleriyle dolu ve ortasında tek ve geniş bir yolun beyaz beyaz parıldadığı büyük bahçeye iniyor.

Bu olayların tarihini de bilmiyorum, dün mü yaşandı, yoksa elli yıl önce mi? Nerede geçtiklerini de hatırlamıyorum, fakat bu yerin İngiltere ya da İskoçya olması gerektiğini sanıyorum. Çünkü uzaktan azametli ve tehdit edici kalelerin görünüşüne sahip olan, yontma taştan yapılmış yüksek ve geniş kunt şatoları sadece bu iki ülkede gördüm. Bu şatoların, güleç ve çiçekli bahçeleri üzerine iyilikseverlikle eğildiklerini görmeden önce gözün onlara hayli alışmış olması gerekir. Fakat evet, şimdi eminim. Burası İskoçya. Ancak orada göğün sütümsü bir opal parlaklığına sahip olduğu yaz geceleri böylesine aydınlıktır, ancak orada kırlar asla loşluğa gömülü değildir, her şey, içinden tatlı tatlı ışıklandırılmıştır ve yalnız devimsi, kara kuşlara benzeyen gölgeler bu ışık halısı üzerine inerler.

Tamam, burası İskoçya. Şimdi kesinlikle eminim, eğer kendimi zahmete sokabilsem bu kontluk şatosunun adı-

nı, hatta bu çocuğun adını bile bulabilirim. Zira rüyamı saran karanlık kabuk hızla dağılıyor ve ben her şeyi, yakından tanığı olmuşçasına öyle netlikle görüyorum ki...

Yazın bu genç çocuk, ablasının ve eniştesinin misafiridir ve büyük İngiliz ailelerindeki alışkanlığa uygun olarak tek davetli değildir. Akşam yemeğinde masanın çevresinde karılarıyla olduğu gibi genç kızlarla birlikte bütün bir avcılar grubu toplanmaktadır; boylu poslu güzel gençler bunlar, gülüşleri şen ama asla gürültülü değil, bununla birlikte eski duvarlarda yankılar uyandırıyor. Gündüzün her yana atlar koşuyor ve köpekler salınıyor. Karşıda, ırmağın üzerinde iki üç kayık pırıldıyor: Kavgasız bir hareketlilik güne hoş bir hızlılığın ritmini veriyor.

Şimdi akşamdır; davetliler sofradan kalkmışlar. Erkekler salonda sigara içiyor ve oyun oynuyorlar. Gece yarısına kadar pencereler parka, hafifçe sallantılı ışık konileri gönderecekler; bazen içten ve neşeli bir gülüş dökülüyor. Hanımlar çoğunlukla, belki hâlâ holde çene çalan ikisi üçü hariç, çoktan odalarına çıkmışlar. Genç çocuk da kendini yalnız bulmuştur. Erkeklerle bir arada bulunmak hakkına sahip değil henüz ya da onların yanında ancak birkaç dakika kalabilir. Kadınlarla arkadaşlık ederken de sıkılmaktadır, zira çok zaman, bir kapıyı açtığı anda kadınlar birdenbire seslerini hafifletmektedirler, o kendisinin işitmemesi gereken şeylerden söz ettiklerini duyuyor. Zaten onların toplumunu sevmiyor, zira ona bir çocukmuş gibi sorular soruyorlar ve onun karşılıklarını dalgın bir tavırla dinliyorlar; onu kendilerine bin türlü hizmet ettirmekte kullanıyorlar ve arkasından kendisine nazik bir çocuğa yapıldığı gibi teşekkür ediyorlar. Bunun üzerine, yatmaya gitmek istemiştir ve çoktan, dönen

merdivenin yukarisındadır. Fakat oda pek sıcaktır; hava bunaltıcı bir ağırlıktadır burada. Gündüzün perdeleri kapamak unutulmuş ve güneş odayı fırına çevirmiştir. Masayı, karyolayı ısıtmış, duvarlara yüklenmiştir, yakıcı nefesi hâlâ perdelerden ve odanın köşelerinden şiddetle yükselmekte. Sonra uyumak için vakit çok erkendir ve dışarıda, durgun hareketsiz, berrak ve mum aklığındaki gece öylesine tatlı ki. Bunun üzerine ergin çocuk şatonun büyük merdiveninden iniyor ve bahçeye, üzerinde bir zafer kazanmış edasıyla göğün yarı saydam aydınlığını gerdiği ve görünmeyen binbir çiçekten yayılan ağır parfümün kendisini çektiği karanlık kütleyle doğru yöneliyor. Garip duyular sarmış benliğini. On beş yaşının duygu karmaşıklığı içinde, kendisini heyecanlandıran şeyin ne olduğunu açıklayamayacak, fakat dudakları sanki hemen konuşacakmış gibi titreşiyor. Bu yatıştırıcı yaz gecesi ile onun arasında, kendi yönünden bir söz ya da bir dostluk hareketi bekleyen esrarlı bir yakınlık varmış gibi görünüyor.

Ortadaki geniş ve açık yoldan ayrılıyor ve dar yan yollardan birine sapıyor; buralarda ağaçların gümüşle harelmiş tepeleri birbirine karışır gibi görünüyor. Oysa altlarında koyu karanlıklar uzanıp gidiyor. Her şey derin bir durgunluk içinde. Tatlı ve belirsiz bir melankoliyle sarılmış olan çocuk ancak bir bahçede bulunan o tarif edilmez sessizliğin pıtırtısını, size çimenler üzerine düşen bir yağmurun şırıltısı ya da birbirine sürtünen otların keskin hışırtısı gibi gelen o titreşim uğuldamayı duyabiliyor. Bazen bir ağaca dokunuyor ya da bu kaçak gürültüyü dinlemek için duraklıyor. Beresi alnını sıkıyor; kanının kaynamakta olduğu yanaklarının çıp-

laklığı üzerinde, hafif rüzgârın tatlı okşamasını hissetmek için onu çıkarıyor.

Birdenbire, karanlığın içine daha da girdiği anda garip bir gürültü oluyor. Arkasında kumlar hafifçe çıtırdıyor. Korkarak geri dönüyor: Belli belirsiz bir ışıltı, büyük beyaz bir silüet kendisine doğru ilerliyor. Çoktan üzerinde. Bir kadının ateşli, fakat gene de hiç sert olmayan kucaklayışı ile sarıldığını korkuyla hissediyor. Yumuşak, ılık bir vücut ihtirasla vücuduna yapışıyor. Bir el hızlı bir hareketle saçlarını okşuyor ve başını geriye doğru itiyor. Ağzı üzerinde tanımadığı yarı açık bir meyve, dudaklarını içen titrek dudaklar hissederek bayılır gibi oluyor. O yüz, kendi yüzüne öyle yapışık ki çizgilerini ayırt edemiyor; zaten onu görmeye de çalışmıyor, zira acı veren bir ürperti bütün bedenini sarsıyor, gözlerini kapatmaya ve kendini bir kurban gibi direnmesiz, bu yakıcı dudaklara terk etmeye zorluyor. Kararsız, ne yapmak gerektiğini bilmeyerek meçhul vücudu kolları arasında sıkıyor, birden onu mest olmuş bir halde kendine daha da yapıştırıyor. Elleri zarif şekiller boyunca hızla kayıyor, duruyor ve daha hummalı, daha cüretli olarak tekrar başlamak için geri çekiliyorlar. Hep daha yapışık, çoktan kendinden geçmiş bir halde, bu tatlı yük şimdi bütün ağırlığıyla kendini tamamen ona vermiş olan göğsü üzerinde duruyor. Genç çocuk kendini bu soluk soluğa kucaklanış içinde erimiş, alınıp götürülmüş hissediyor ve çoktan dizleri bükülmeye başlıyor. Artık hiçbir şey düşünmüyor, bu kadının adını ve buraya nasıl geldiğini sormuyor; gözlerini kamaşmış gibi yumarak, bu bilinmeyen, nemli ve hoş kokulu dudaklardan şehveti, sarhoş oluncaya kadar içmekle yetiniyor. İradesiz,